

Horoskoopintorjuntaa

ANTTI JÄNNES – HEIKKI OJA: 1982 *kun planeetat kohtaavat*. Ursa, Helsinki 1978, 160s.

Ursa jatkaa taistelua luonnontieteellisen maailmankuvan puolesta. Mustien aukkojen ja tavaan tuli pallojen jälkeen on planeettojen vuoro. Edellisten kirjojen poleeminen osoite oli aihepiirin perusteella tunnistettavissa, vaikka esitys olikin tieteellisen kiihкотonta ja asiallista. Nyt polemiikki on päällimmäisenä. Sävy on hyökkäävä. Subjekttiivisen kiihkon pukinsorkka pilkistää maltillisen asiatyylin läpi. Leppoisa huumorinpilke silmäkulmassa on vaihtunut vihan kipinäksi, kaskut herjoiksi. Kahden edellisen kirjan virittämässä odotuksissa lukija pettyy. Tähtien asento ei tätä kirjaa tehtäessä ole enää ollut suotuisa. Olisi ollut eduksi odottaa Marsin siirtymistä vähemmän hallitsevaan asemaan.

Kirja jakautuu tasaisesti kahteen osaan: Ojan »Planeetat kohtaavat» (67 s.) ja Jänneksen »Planeetat ja kohtalomme» (69 s.). Näin sen lukijakin hahmottaa vastoin esipuheen yritystä selittää kirja kolmijakoiseksi. Tähän liittyy oudoksuttava Ojan puolikkaan vähättely: »Aivan kirjan alussa on eräänlaisena johdantona ... » Tosin vasta Jänneksen osuus on suoranaista jatkoa esipuheen riittäiselle sodanjulistukselle. Kuitenkin kirjan varsinaisen tarkoituksen, astrologian vastustamisen kannalta alkuosan selväpiirteinen tieto aurinkokunnasta on ainakin yhtä tärkeää kuin jälkiosan astrologisten kiemuroiden kuvailu.

Oja jatkaa aikaisemmista kirjoista tuttua tyyliä: tosiasiat puhukoot puolestaan. Aurinkokunnan rakenne vain ei ehkä ole aivan yhtä kiehtova aihe kuin mustat aukot ja tulipallot. Aurin gon planeettaperhe esitellään, ja sen jäsenten strategiset mitat ilmoitetaan. Peruskäsitteiden jälkeen kerrotaan planeettojen kohtaamisista, joita joskus on jopa poliisivoimin valvottu. Näin päästään osan poleemiseen huipennukseen, kirjan otsikkoaiheeseen, vuoden 1982 »superkonjunktioon» ja »Jupiter-ilmioon».

Täydellistä tyrmäystä tavoitellaan hieman liian kiihkeästi ja suoraviivaisesti. Superkonjunktio tulkitaan kirjaimellisesti samalle suoralle osuiseksi. Sen esittelijät saadaan tällä tavoin näyttämään niin naurettavilta hölmöiltä, että lukijakin tuntee itsensä nolatuksi. Sen sijaan, että polemi-

soidaan ilmiselvää matemaattista mahdottomuutta vastaan, olisi voitu tarkastella huolellisemmin suurten planeettain muodostaman viuhkan minimilaaajuuksia ja minimien väliaikoja.

Kirjan omien taulukkoarvojen (s. 34) perusteella Uranuksen ja Neptunuksen sattuminen samalle säteelle toistuu n. 171,1, Saturnuksen ja Uranuksen n. 45,2 sekä Jupiterin ja Saturnuksen n. 20,0 vuoden välein. Hitain pari tietenkin määrää kohtaamistahdin suuret puitteet, ja jossakin niiden tapaamisen tienoilla, parinkymmenen vuoden tarkkuudella, on välttämättä viuhkakulman jonkinlainen minimi. Jos yksi neljän suuren kohtaaminen sattuisi olemaan täydellinen, olisi seuraava minimi 179,5 vuoden kuluttua ja edellinen saman verran aikaisemmin. Ne olisivat myös varsin suppeat, vain n. 18°. Tämän vuoksi tuntuu liioitellulta tuomita 179 vuoden jakso tyllyksi pelkäksi harhakäsitykseksi. Kirjoittajalle itselleen on sattunut lipsahdus, kun hän tarjoaa viiden uloimman planeetan kiertoaikojen tuloa

$T_J \cdot T_S \cdot T_U \cdot T_N \cdot T_P = 1,2 \cdot 10^9 \text{ a}^5(!)$ niiden keskinäisen matemaattisen superkonjunktio toistoväliksi.

Planeettojen, Auringon ja Kuun vaikutukset Maahan on asetettu tarjottimelle ruokahalua herättävästi rinnan niitä koskevien mystisten kuvitelmien kanssa. Nämä kappaleet ovat kirjan parhaat horoskoopintorjunta-aseet. Kirjan jälkiosan suurin ansio on astrologian filosofisten lähtökohtien ja historiallisen taustan selvittely. Sen kohokohtana on Ptolemaioksen Tetrabibloksen esittely ja siitä otettu pitkä käännessitaatti.

Tieteellisen ajattelutavan puolustajana Jännes epäonnistuu. Hänen kätensä vapisee subjekttiivisestä kiihkosta, ja tähtäys hämärtyy. Hän referoi astrologian ennustuksia, sekä oikeaan osuneita että vääriä, mutta odottaessaan asiallisia vastaargumentteja tieteen näkökulmasta lukija kohtaa usein vain pilkallista ilveilyä ja osoitteetonta vihjailua. Hän ampuu paukkupatruunoita ja yrittää nitistää samalla laukauksella astrologian, kristinuskon, nykyaikaisen fysiikan epistemologian ja Laurikaisen. Luonnontieteellisen maailmankuvan sielu on tosiasioihin nojautuva kiihкотon ja objektiivinen reaaliajattelu. Sen asiaa voi ajaa vain näyttämällä itse mallia.

Kirja on suositeltava kriittiselle lukijalle.

KAARLE KURKI-SUONIO